Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 3 1 1 0 3 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Šolski esej (najmanj 700 besed)

Ponedeljek, 6. maj 2013 / 120 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.
Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Esej naj obsega najmanj 700 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

1.	2.

Pišite **v izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z 0 točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

© RIC 2013

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

Priloga k izpitni poli 1 (M131-103-1-1)

Per Petterson: Konje krast (odlomek)
Per Petterson: Konje krast. Maribor: Litera, 2012. 183–185.

Bilo je, kot da bi se spustila odeja in prekrila vse, kar sem kdaj vedel. Bilo je, kot da bi življenje začenjal znova. Barve so bile drugačne, občutek, ki so mi ga globoko v notranjosti dajale stvari, je bil drugačen. Ne samo razlika med toploto in mrazom, svetlobo in temo, vijoličasto in sivo, ampak tudi razlika v načinu, kako sem se bal, in v načinu, kako sem se veselil.

In včasih sem *bil* vesel, celo prve tedne po odhodu s planšarije. Bil sem vesel in poln pričakovanja, ko sem sedel na kolo in se odpeljal po strmem klancu Nielsenbakkna mimo Ljanske postaje na Moseško in potem sedem kilometrov v središče Osla, a hkrati sem bil nemiren in sem se lahko brez razloga glasno smejal in težko sem se zbral. Vse, kar sem videl po poti in na fjordu, je bilo znano od prej in nič ni bilo enako. Niti Nesodden, ali Bunnefjord pri Ingierstrandu in hiši Roalda Amundsena, niti Ulvøya s prelepim mostom s ceste čez ozek preliv, niti Malmøya takoj za njo, niti silos na Vippetangnu ali sivi zidovi utrdbe na drugi strani pristaniškega zaliva, kjer je bila zasidrana ameriška ladja. Niti poznoavgustovsko nebo nad mestom.

Vidim se, kako se s kolesom peljem proti Vzhodni železniški postaji v skoraj beli sončni svetlobi. Sive kratke hlače in odpeta srajca, ki vihra mimo Bekkelageta, na levi proga in fjord in ekeberški hrib pred mano na desni, kriki galebov, vonj po kerozinu z železniških tirov in surovi vonj slane vode v brenčečem zraku. Konec avgusta je bilo še vedno toplo, čeprav je bilo poletje pravzaprav že mimo, skoraj vročinski val, in lahko sem peljal kar najhitreje, proti zraku, ki me je žgal v gole prsi, kjer je tekel znoj, ali pa sem samo odjadral pod soncem in včasih sem se slišal peti.

Kolo sem dobil od očeta leto prej, ko v vsej deželi ni bilo mogoče dobiti novega kolesa. Dolgo je bilo njegovo, ampak takrat je bilo že dolgo v kleti, ker ga nikoli ni bilo doma in ga ni več potreboval, zdaj je bil nov čas, je rekel, z novimi načrti, in kolo ni bilo del teh načrtov. To je samo tako rekel, a bil sem ga vesel in lepo sem skrbel zanj. Dajalo mi je svobodo in doseg, ki ju nisem hotel izgubiti. Velikokrat sem ga razstavil in spet sestavil, tako kot mi je pokazal oče. Pral sem ga in naoljil vse ležaje in zobnike, in veriga se je neslišno vrtela, od pedalov do zadnjega pesta in spet nazaj v sijoče očiščenem ščitniku za verigo, vse od trenutka, ko sem sedel nanj in se odpeljal dol po klancu od doma, do takrat, ko sem enako neslišno zavil proti morski strani Vzhodne železniške postaje in ga parkiral na stojalu za kolesa, in se še enkrat odpravil skozi velika vrata s sončne svetlobe zunaj v temačen, prašen zrak v dvorani, da bi preučil vozni red za prihajajoče vlake. Skupaj z drugimi sem šel ob zapornicah in si ogledoval table pred posameznimi peroni, kjer se je zamazana steklena streha dvigala visoko nad ljudi in vagone, a gotovo sem bil edini, ki je povlekel za rokav sprevodnika in ga podrobno izprašal o vsakem posameznem vlaku, ki je v Oslo prispel skozi Elverum. Dolgo me je gledal, poznal me je, spraševal sem ga že, večkrat, in potem je samo pokazal na table, ki sem jih že prebral. Na razpolago ni bilo nobenih skrivnih informacij, nikjer nobene pozabljene table.

Kot navadno sem bil prezgoden. Postavil sem se k stebru in čakal v nenavadni polsvetlobi, ki je bila ob vsakem času dneva enaka in hkrati ni ustrezala nobenemu, ne dnevu ne večeru, ne jutru in tudi noči ne, čevlji so odmevali in glasovi ljudi tudi, največ pa je bilo velike tišine tam visoko pod stropom, kjer so v dolgih vrstah sedeli golobi, sivi in beli in z rjavimi madeži, in gledali mene spodaj. Med železnimi tramovi so imeli gnezda in tam so živeli že vse življenje.

Ampak seveda ni prišel.

OBRNITE LIST.

perforiran list

Ne vem, kolikokrat sem tistega poznega poletja 1948 opravil to pot, da sem čakal na vlak iz Elveruma. In vsakokrat sem bil enako napet in poln pričakovanja, ja, skoraj vesel, ko sem sedel na kolo in se odpeljal po Nielsbakknu in naprej vso pot, da bi ga pričakal.

Ampak seveda ni prišel.

In potem je končno prišel dež, ki smo ga vsi čakali, in jaz sem še naprej kolesaril v Oslo skoraj vsak drugi dan, da bi videl, ali ni morda prav *tistega* dne prišel z vlakom iz Elveruma. Na sebi sem imel dežni klobuk in dežni kombinezon, videti sem bil kot kakšen lofotski ribič, v svoji rumeni opravi in gumijastih škornjih, in na obeh straneh kolesa je brizgala voda in drla s pobočja Ekeberga in na železniške tire na desni strani ceste, preden so izginili v predor, potem pa so se spet pojavili na levi strani, in vse hiše in zgradbe so bile bolj sive, kot so bile kadar koli prej, in so izginjale v dežju, brez oči, brez ušes, brez glasov, ničesar več mi niso pripovedovale. In potem sem odnehal. Nekega dne nisem šel, niti naslednjega niti naslednjega. Bilo je, kot da bi se spustila odeja in prekrila vse, kar sem kdaj vedel. Bilo je, kot da bi življenje začenjal znova. Barve so bile drugačne, občutek, ki so mi ga globoko v notranjosti dajale stvari, je bil drugačen. Ne samo razlika med toploto in mrazom, svetlobo in temo, vijoličasto in sivo, ampak tudi razlika v načinu, kako sem se bal, in v načinu, kako sem se veselil.

1. RAZPRAVLJALNI ESEJ

»Prej ali slej moraš pogledati življenju v oči ... Ni lahko, ni. Trdo je ... Zato pa se začni pripravljati zanj ...«

Ko odraščata, se pripovedovalca v obeh romanih soočita z izgubo enega od staršev. Poba v *Pomladnem dnevu* močno prizadene materina smrt, Tronda v romanu *Konje krast* pa zaznamuje očetovo slovo. Primerjajte odnos med pobom in materjo ter Trondom in očetom ter vsak odnos ponazorite z dogodkom iz romana. Predstavite okoliščine, ki privedejo do dokončnega slovesa med pobom in materjo ter Trondom in očetom. Kako pob in odraščajoči Trond doživljata to slovo? Presodite, ali velja naslovna misel o življenju za oba romana, in se opredelite do nje.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

2. RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Per Petterson: Konje krast (odlomek)
Per Petterson: Konje krast. Maribor: Litera, 2012. 183–185.

V romanu *Konje krast* spoznamo Tronda kot odraslega moškega in kot otroka. Ali bi znali označiti Trondovo osebnost v obeh obdobjih? Umestite odlomek v celotni roman in pojasnite, zakaj pomeni prelomnico v Trondovem življenju. Predstavite spreminjanje Trondovega razpoloženja v odlomku in pojasnite, kako te spremembe izražajo jezikovna in slogovna sredstva. Kako svojega očeta doživlja Trond in kakšno mnenje o njem ste si ustvarili sami?

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

Prazna stran

NASLOV IZBRANEGA ESEJA